

Különfélék.

Blastophagus (Hylesinus) piniperda. Ezt a kis kártevőt már a múlt évben is észleltem, körülbelül július 12. körül a *kaposvári* állami csemetekertben.

Ugyanis a *cserebogárpajod*-károsítás esetleges felléptét akarván megfigyelni, majd mindennap meglátogattam a kertet; s a fennebb említett időben, a második évében levő *feketefenyő*-csemete egynémelyikén feltűnt, hogy félig vagy egészen fonnyadt volt. Azt gondolván, hogy a cserebogárpajodot éppen legfrissebb munkájánál lepem meg; ki akartam huzni a csemetét, hogy majd ama mélységben, a hol a csemete gyökere le van rágva, a pajodot megkeresem.

A csemetének kihuzása nem sikerült, hanem a csemetének szárából egy darab a kezemben maradt, egy rész, mely egészen könnyen leszakadt.

Természetes, hogy most már nem a pajodot kerestem, hanem ama károsítót, a melynek munkája ez a rongálás volt.

Könnyű is volt megtalálni, minthogy a csemete éppen ott szakadt el, a hol a kifejlődött rovar a csemete oldalába *lyukat* furván, a *belsejébe* hatolt.

Ez a *befuródási lyuk* a csemetének *csucsrügye* alatt (s csakis mindig az ugyanazon évi hajtás már kissé megfásodott részében) *1—10 cm.-nyire* szokott lenni; s igen ritka kivételtől eltekintve mindig *felfelé* szokott terjedni; *lefelé*, a mint tapasztaltam, csak abban az esetben, ha a *két bogár* furódott a csemetébe.

Minthogy a csemetekertből a csemeték már *kétéves* korban kivétel nélkül kiszedetnek, és *fiasításra* alkalmas anyag nincsen, nagyon valószínű, hogy a kifejlődött

bogár *távolabb fekvő erdeifenyvesekből* repül a csemetekertbe; ámbár feltűnő s így mindenestre megemlítendő, hogy előszeretettel keresi fel a *feketefenyőt*, mindannak daczára, hogy a csemetekertben *erdeifenyő-csemete* is található elég mennyiségben (példa reá az 1898. év).

Magam részéről csakis abban kereshetem a dolog nyitját, hogy ideköltözésének útjában legelőször a *feketefenyő-csemetét* találván, abba rögtön beletelepedett; s daczára annak, hogy *erdeifenyőben* fejlődött ki, megelégszik a *feketefenyővel* is.

Lehetséges különben az is, hogy az *erdeifenyő-csemete* a *Hysterium pinastri* által igen erősen lévén megtámadva, ezt a beteges anyagot kerülte.

A *tavalyi s ez évi* tapasztalat után indulva, valószínűnek tartom, hogy, kellő elővigyázat mellett, ez a bogár nagyobb károsítást nem fog okozni; ez évben is oly mennyiségben találtam, mint a mult esztendőben.

A károsítás akkor öltene nagyobb mérvet, ha valamely közeli *erdeifenyvesben* a bogár nagyobb mérvű elszaporodása s a csemetekertnek meglepése esetében; a bogár irtására az óvóintézkedések meg nem tételének; megtelepedését különben igen hamar észrevehetni a csemeték tömeges elfonnyadásából.

Az elfonnyadt csemetéket ilyen esetben *rögtön le kell vágni s azonnal el kell égetni*, nehogy a bogár azokból kijöve egy másik, harmadik stb. csemetébe is átmehessen s annak belsejét kirágván, azt is tönkre tegye.

(Közli: Michalus S.)

Pastor rőseus. — (Rózsaszínű seregély vagy sáska-madár.) — A tudományos folyóiratok lapjain több oldalról jött jelentések alapján olvastuk, hogy ez a madár, melynek tulajdonképpeni hazája a *Kélet*, nálunk is volt található,

s néhány elejtetett példánya praeparáltatott is. (*Lendl praeparatoriuma* stb.)

Minthogy a hazánkban való fészkeléséről említés nem tétetett s a hozott közlésekből inkább csak az vehető ki, hogy itteni tartózkodását *átkóborlásnak* tartották, — a tudomásomra jutott esetet nem akarom említés nélkül hagyni.

Somogy vármegye, Gyékényes határában fekvő Vázsonymajor mellett, az uradalmi erdészlak szomszédságában, egy Rózsaszínű seregélypár magának *otthont* alapított s 5 db. fiókat kiköltvén, azokat *fel is nevelte*.

Sajnos, hogy ez a dolog kissé későn jutott tudomásomra s abbeli szándékommal, hogy a fészket tartalmával a *Nemzeti muzeumnak* felküldjem, megkértem, a mennyiben időközben a felnőtt fiókák a fészkekből *kirepültek*.

Ezek közül *egy darabot*, valamint *az öreg himet Stroblich* uradalmi körerdész elejtette; s minthogy a feltűnő madarakat meghatározni nem tudta, azokat *Krivanek* uradalmi főerdészhez küldte *Beleznára*, a hol alkalmam volt a két példányt láthatni. Ama szándékomról azonban már szintén le kellett mondanom, hogy azokat *paeparálhassam*, minthogy a nagy melegben teljesen *elromlottak*.

Ebből a folyó évi megfigyelésből tehát láthatni, hogy eme madárfaj, melyről eddig azt tartották, hogy csak inkább, mint a *sáskajárások követője*, látogatott el hazánkba, nálunk meg is honosodott, a mennyiben egyik-másik párja itt is fészkel. Hallottam azt is, hogy ugyancsak ez évben a *surdi szőlőhegyben* is fészkelte volna egy párja; a dologról azonban eddig személyesen meg nem győződhetvén, mint biztosat eddig nem állithatom. (Közli: *Michalus* S.)

A bükkfa állítólagos villámmentességére vonatkozólag azt mondja Rainiss J. ur az «Erdészeti Lapok» 1899. évfolyamának 734. és következő lapjain, hogy «nagy-

kiterjedésü elegenden bükkösökben ugyan bajosan válógathatna a villám.» Ez igaz, de állításom *mellett* bizonyít s *nem ellene*. Mert ha a légköri és földi villamosság kiegyenlítődése tájékán nincsen más, mint tiszta bükkös, akkor természetes, hogy abba kell, hogy üssön a villám, valamint, hogy az általánosan elsőrendü szigetelőnek, tehát igen rossz vezetőnek elismert üvegbe is be fog ütni akkor, ha a szükségképeni kiegyenlítődés közelében semmi más nincsen, mint tiszta üveg. De hogyha az összefüggő rengeteg bükkösben elszórtan más fanemek is előfordulnak s a villám inkább ezeket keresi fel, akkor ez tisztán a mellett bizonyít, hogy itt a fanem is határoz, nemcsak a kitettség.

Mert ha például a németmokrak m. kir. erdőgondnokság területén nem a bükkfába, hanem a luczfenyőbe üt a villám, akkor tényleg igaza van Rainiss J. urnak, mivel a bükkfaállatok ugyan nagyobb magasságban is fordulnak elő, mint a luczfenyvesek, de a bükkösökben mindég elszórt luczfenyők is találhatók, melyek sudara a bükkösök koronáját tulszárnyalja s így csucsuk alkalmasabb a kiegyenlítődésre. De ha megint a herkulesfürdői m. kir. erdőgondnokság bükköseiben elszórt juharokat és fekete-fenyőket s a németgladni m. kir. erdőgondnokság bükköseiben elszórt vadalma, vadvörte, madárcseresznye és cserfát vesszük, s azt látjuk, hogy ezekbe a bükkösök koronájából épenséggel ki nem emelkedő elszórt fákba s nem a nagy tömegben kinálkozó fákba üt a villám, akkor már mégis csak a fanem is belejátsszik!

A villám által frissen hántott vagy széthasított fa pedig már messziről fehérlik s így zárt állabban is könnyen felismerhető, persze a zivatar után csak rövid s nem hosszú idő múlva.

De kétségtelenül figyelmet érdemel az a körülmény, hogy az «Erdészeti Lapok» 371. lapján közöltek szerint: «május 25.-én a stájerországi Wundschuh községben a villám egy elcsenevészett tölgybe ütött, mely két, körülbelül $\frac{1}{3}$ részszel magasabb luczfenyő között állott. Egy másik villám ugyanott olyan kórtefába csapott, mely két egészen új villámhárítóval felszerelt ház mellett állott.» Ezeknél az eseteknél bizonyára a *fanem* és *nem más* körülmény döntött.

Az a kérdés, vajjon van-e okunk a fák különböző nemeitől elvitatni, a mit *dr. Jonescu* kísérletileg is bebizonyított s a mit pl. a fémek különböző nemeiről már régen tudunk, azt t. i., hogy a villamosságot szintén nem vezetik egyformán jól, hanem különböző mértékben, mint pl. a vörösréz mintegy huszszor jobban, mint a vas.

Az említett esetek arra a következtetésre vezetnek, a mint előző cikkemben hangoztattam, hogy t. i. a kérdésnek teljes felderítéséhez *adatokat kell gyűjtenünk* és pedig mindannyiunknak, a kiknek az módjukban van, hogy legyen nekünk is évi villámstatisztikánk, melynek pontos és tárgyilagos adatai sok ilyen vitás kérdésben dönteni lesznek hivatva, mert örökké igaz marad Bismarck, a nagy vaskanczellár jeligeje: «*Probiren geht über Studiren.*»

Viszont a magam részéről teljes készséggel fogadom el Rainiss J. ur javaslatát, mely szerint: «mezőgazdasági területen külön meg kell állapítani az előforduló fanemek elegyarányát s ha mindjárt 100 méternyire is van egyik fa a másiktól, a teljes területet kell számításba venni.»

(Közli: *Gabnay F.*)

Felhívás a magyar gazdaközönséghez. A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége az általa rendezendő

szegedi országos mezőgazdasági kiállítással kapcsolatosan, a mezőgazdaság elméleti tárgyalást igénylő legégetőbb kérdéseinek előkészítése végett az *V. Országos Gazdakongresszust* rendezzi.

Ezen kongresszusnak első ülése *szeptember 4.-én, hétfőn délelőtt 9 órakor* nyílik meg a következő tárgysorozattal: 1. a kongresszus megalakulása. 2. Elnöki megnyitó. 3. *Bernát István* előadása az I—IV. országos gazdakongresszusok határozatairól és ezek révén az elért eredményekről. 4. *Majláth József* gróf: a falusi jólét emeléséről.

Ugyaneznap délután 3 órakor: 1. Az új földterhermentesítésről. Előadó *György Endre*. 2. Az uzsora-törvény reformjáról. Előadók: *Makfalvay Géza* és dr. *Csillag Gyula*.

Szeptember 5.-én délelőtt 9 órakor: 1. *Malcomes Jeromos* báró: a szövetkezeti ügy fejlődéséről. Szakelőadások: szövetkezeti dolgokról: 2. *Bujanovics Gyula*: a fogyasztási szövetkezetekről. 3. *Mecskó Pál* a gabonaértékesítő szövetkezetekről. 4. Gróf *Széchenyi Imre*: a tűz- és jégbiztosításról. 5. Gróf *Károlyi Sándor*: az életbiztosításról. 6. *Sierbán János*: a tejszövetkezetekről.

Kedvezmények. Kongresszusi tagok az összes államasutakon II. oszt. jeggyel első osztályon, III. oszt. jeggyel a II. osztályon utazhatnak, úgy a gyors-, mint személyvonatokon. A kongresszusi jegy egyuttal állandó belépti jegy a kiállításra.

Az V. orsz. gazdakongresszus szabályzata a következő:

1. §. Ideje: 1899. szeptember 4. és 5.-én, helye: Szegeden a városháza nagytermében.

2. §. Tagjai lehetnek mindazok, akik f. évi *augusztus hó 20.-áig* a kiállítási irodánál (Budapest, Köztelek) jelentkeznek s a *tagsági díjat, 3 frtot* az Országos Magyar Gazdasági Egyesület pénztárába lefizetik.

3. §. Gazd. egyletek és szövetkezetek tagokul szintén fölvehetők s magukat kiküldötteik által képviseltethetik.

4. §. A tagok névre szóló igazolványt kapnak, a mely a tanácskozásokban való részvételre, a vasuton kedvezményes utazásra s a kiállításon szabad belépésre jogosít.

5. §. A kongresszust az előkészítő-bizottság elnöke nyitja meg s fölhivja a jelenlevő tagokat a szervezkedésre. Az előadások tárgya és sorrendje, valamint előadói tekintetében az előzetesen megállapított programm irányadó.

6. §. Az előadások tartama legfeljebb 40 percz, minden felszólaló 10 perczet vehet igénybe, rövidebb helyreigazitások és személyes felszólalások 2 perczet vehetnek igénybe.

7. §. A kongresszus szavazás esetén szótöbbséggel határoz.

8. §. Munkálatai ki fognak nyomatni és minden tagnak megküldetni.

9. §. Az itt nem érintett kérdések tekintetében, ha ennek szüksége fölmerül, a kongresszus elnöksége határoz.

A kongresszus előkészítő bizottsága nevében: *Gróf Zselénszki Róbert*, elnök. *Bernát István*, titkár.

Az I. országos szőlészeti és borászati kongresszus tervezete. Magyarországon mindezideig szőlészeti kongresszus nem tartatott, pedig a szőlőmivelésre oly nehéz viszonyok köszöntöttek be, hogy ilyennek megtartása már régen indokolt lett volna. A magyar szőlőbirtokos osztálynak országos szervezete nincsen s így a nehéz küzdelemben az egyes borvidékek magukra vannak hagyatva, pedig igen sok olyan kérdés van, mely csak egyöntetű eljárás, az eddig országszerle gyűjtött tapasztalatok hasznosítása által oldható meg. Azért üdvösnek találta a szegedi orsz.

mezőgazdasági kiállítás szől. és bor. csoportja egy *szőlészeti kongresszus* megtartását is felvenni programjába, mert ez a legjobb alkalom a szőlőbirtokosok egy jelentékeny kontingensének összehozására, a mi egyuttal a kiállításnak is előnyére válik.

A kongresszus *címe*: I. országos szőlészeti és borászati kongresszus.

Helye: Szeged, Városház, közgyűlési terem.

Irodája: az országos mezőgazdasági kiállítás szőlészeti és borászati bizottságáéval azonos.

Ideje: 1899. szeptember 8., 9. és 10.

(*Rövid cím*: Szeged, Kiállítási iroda. Szőlészeti kongresszus.)

Célja: alkalmat nyújtani a szőlőmivelés egyes fontoskérdéseinek beható tárgyalására olyképen, hogy a rendezőbizottság által idejekorán felszólított szakférfiak ezen kérdésekről előadásokat tartanak, melyhez azután a kongresszus tagjai hozzászólhatnak. Az előadások tárgyával összefüggő, de azért külön diskussziót igénylő indítványok csak az esetben vehetők fel ennek keretébe, ha ezek a kongresszusra való jelentkezéssel egyidejűleg, de legkésőbb augusztus 1-ig lettek bejelentve. Ezeket azután a bizottság az előadókkal tudatja.

Tekintettel arra, hogy a kiállítás az Alföldön tartatik meg, a kongresszusi előadások felerészben a homoki szőlők és a homoki borok kezelésére vonatkoznak.

A kongresszussal kapcsolatosan a kiállítás együttes megtekintése, *fogatos eszközöknek* munkában való bemutatása, *jégfelkők elleni lövöldözésre* szolgáló eszközök demonstrálása és végre *kirándulások* vannak tervbe véve.

A kongresszus tagjai az előadók, a földmivelésügyi minister, valamint a gazdasági és borászati egyesületek

küldöttei és minden a szőlőmivelés iránt érdeklődéssel viseltető férfi vagy nő, a ki a rendező bizottságnál idejében jelentkezik és a tagsági díjat lefizeti.

A jelentkezés határideje *aug. 15.*

Tagsági díj *5 forint*, melynek lefizetése ellenében a kongresszusi tag igazolványt nyer, mely egyuttal állandó jegyül szolgál a kiállítás látogatására és mely a kongresszus programjába felvett kirándulásokon díjmentes utazást biztosít. A kongresszusi tagok az összes idevágó nyomtatványokat ingyen kapják kézhez, a kiállításra való oda- és visszautazásnál a M. Á. V. összes vonalain kedvezményes jegyekben részesülnek, olyformán, hogy I. osztályon II. osztályu, II. osztályon III. osztályu és a III. osztályon fél III. osztályu jeggyel utazhatnak.

A kongresszus élén áll az *elnökség*, melynek tagjai az elnök és az alelnök, kiket a kongresszus közvetlenül megnyitása után a rendező bizottság elnökének indítványára tagjainak sorából választ. Az elnök végzi a szokásos elnöki teendőket, megnyitja és berekeszti az üléseket, gondoskodik a jegyzőkönyv vezetéséről és annak hitelesítéséről, megállapítja az előadások és viták sorrendjét és a határozatokat kimondja.

A kongresszus részletes programja a következő:

Szeptember 7. (csütörtök) este $\frac{1}{2}9$ órakor ismerkedési estély az Erzsébet-ligeti vigadó nagy vendéglőjében.

Szeptember 8. (péntek, ünnep) reggel *9 órakor* a kongresszus megnyitása a rendező-bizottság elnöke által, a kongresszus elnökségének megalakulása.

$\frac{1}{2}10$ — $\frac{1}{2}11$ -ig *Rácz Sándor* m. kir. vinczellériskolai igazgató előadása «homokszőlőtelepítésről talajelőkészítésről.»

$\frac{1}{2}11$ —*11*-ig. Vita az előző tárgyról.

11—12-ig. *Zauner Richárd* magy. szőlőtelep r. t. igaz-

gatójának előadása «a borkezelésről, különös tekintettel a homoki borokra.»

12—1-ig. Vita az előző tárgyról.

D. u. 3-kor kirándulás különvonatokon a királyhalmi vagy a kapitánysági és a szatymazi szőlőkbe. (A tagok tetszésétől függ, hogy melyik kiránduláson óhajtanak résztvenni.)

Este $1/27$ -kor visszautazás különvonatokon Szegedre.

Este 9 órakor bankett a Tisza-szálló nagytermében.

Szeptember 9. (Szombat) reggel $1/210$ — $1/211$ -ig *Heinrich József* szől. és bor. felügyelő előadása «a bor- és csemegefajok megválasztásáról a homokon.»

$1/211$ —11-ig. Vita az előző tárgyról.

11—12-ig *Jablonowszky József*, a rovarügyi állomás igazgatójának előadása «A szőlő legveszedelmesebb növényi és állati ellenségeiről és az ellenük való védekezésről.»

12— $1/21$ -ig. Vita az előző tárgyról.

D. u. 3—4-ig a fogatos eszközök bemutatása egyik közeli szőlőben.

4—5-ig *Drucker Jenő* a Bor. Lap. szerkesztőjének előadása «a szőlő jég elleni biztosításáról.»

5— $1/26$ -ig. Vita az előző tárgyról.

$1/26$ —6-ig a kiállítási szőlőtep megtekintése és ugyanott a jég elleni lözöldözésre szolgáló készülék magyarázó bemutatása.

Szeptember 10. (vasárnap) 10—11-ig *Baross Károly* a Bor. Lap. szerkesztőjének előadása a «Szőlőművelők országos egyesülete» megalakításának szükségéről és módozatairól.

11—12-ig. Vita az előző tárgyról.

12-kor a kongresszus berekesztése.

(A kiállítás borászati és szőlészeti csoportja
mint rendező-bizottság.)